

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Αντώνης Αντωνακόπουλος γεννήθηκε στον Πύργο της Ηλείας τον Απρίλιο του 1921. Ήταν ο πρωτότοκος γιος της οικογένειας του Λεωνίδα Αντωνακόπουλου και της Αγγελικής Αργυροπούλου.

Ο πατέρας του καταγόταν από το Σοπωτό Καλαβρύτων και ήταν έμπορος κορινθιακής σταφίδας. Πρόγονοί τους, και συγκεκριμένα τέσσερα ξαδέλφια, είχαν πάρει τα βουνά ως κλέφτες και είχαν πολεμήσει τους Τούρκους κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους εγκαταστάθηκαν στον Πύργο.

Η μητέρα του, η Αγγελική Αργυροπούλου, ήταν μια καλλιεργημένη γυναίκα, που διάβαζε συνεχώς. Είχε ισχυρό χαρακτήρα και μεγάλο δυναμισμό. Ιδιαίτερα την απασχολούσε το θέμα της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία. Ένας θείος της μητέρας του, ο Πάνος Γιαννόπουλος, ο επιλεγόμενος Μαχαίρας, μαζί με άλλους κατοίκους του Πύργου είχαν ιδρύσει το 1898 την αναρχική ομάδα του Πύργου, που εξέδιδε την εφημερίδα *Νέον Φως*. Ο όμιλος των αναρχικών του Πύργου είχε στείλει ένα πολύ ενδιαφέρον γράμμα στο Διεθνές Συνέδριο των Αναρχικών, που έγινε στο Παρίσι το 1900, στο οποίο περιέγραφαν τις δραστηριότητές τους. Ο θείος αυτός το 1901 εγκαταστάθηκε στην Αίγυπτο, όπου δημιούργησε τη διεθνή βιβλιοθήκη, στην οποία γίνονταν και διαλέξεις και της οποίας ήταν ο κύριος χορηγός. Το 1903 μετανάστευσε στην Αμερική και επέστρεψε στην Ελλάδα μόνον στα 1926-1927, οπότε και εγκαταστάθηκε στη Ζάκυνθο, όπου και πέθανε, κοντά σε ένα ανηψιό του, που ήταν στην περιοχή αυτή φρούραρχος.

Η εκτενής αναφορά στα εν λόγω συμβάντα γίνεται για να καταδειχτεί ότι ο δρόμος που ακολούθησε ο Αντώνης Αντωνακόπουλος από τα φοιτητικά του ήδη χρόνια, δεν ήταν μόνο το αποτέλεσμα κάποιας συγκυρίας αλλά είχε τις απαρχές του σε μια οικογενειακή παράδοση. Χαρακτηριστικό θεωρώ το γεγονός ότι στα μαθητικά του βιβλία του Γυμνασίου βρήκα ένα αντίτυπο της Αντιγόνης, όπου είχε προσθέσει δικά του σχόλια.

Η παιδική ηλικία του Αντωνακόπουλου ήταν ευτυχισμένη μέσα σε μια οικογένεια ενωμένη και ανοικτή. Είχε δύο αδελφούς και μια μικρή αδελφή. Καθένα από τα αγόρια είχε την «παρέα» του και τις μέρες των διακοπών ή τις γιορτές το μεγάλο σπίτι του Πύργου ήταν μια ευτυχισμένη κυψέλη με τους ανταγωνισμούς και τα παιχνίδια των παιδιών, ανάμεσα στα συνεχή κεράσματα με γλυκά φτιαγμένα με κέφι από τη μητέρα Αγγελική.

Ωστόσο, παρά τη μεγάλη ανάγκη του για κοινωνική ζωή και τη μεγάλη θέση που είχε στη ζωή του η φίλια, ο Αντώνης φαίνεται ότι, περισσότερο από ό,τι τα αδέρφια του, αγαπούσε το διάβασμα και προτιμούσε τη μοναξιά της μελέτης ή, ακόμη, και των στοχασμών.

Δυστυχώς η ομαλή ροή στη ζωή της οικογένειας διαταράχτηκε από την κρίση που έπληξε το εμπόριο της κορινθιακής σταφίδας. Η οικονομική καταστροφή έφθειρε την υγεία του Λεωνίδα Αντωνακόπουλου. Ο Αντώνης κράτησε μια δυσάρεστη ανάμνηση και τραυματικές εικόνες από την τελευταία αυτή μάχη του πατέρα του.

Η σχολική επίδοσή του υπήρξε πολύ ικανοποιητική και η βαθμολογία του στο σχολείο ήταν πάντα εξαιρετη. Μετά το Γυμνάσιο γράφτηκε στη Νομική Σχολή Αθηνών. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του ήταν αναγκασμένος να εργάζεται για την επιβίωσή του, παρά το γεγονός ότι πολύ συχνά φίλοι και συγγενείς φρόντιζαν να του φέρνουν διάφορα προϊόντα από τον τόπο του και κυρίως τραχανά, λάδι ελιάς και τα αγαπημένα του γλυκά του κουταλιού.

Είχε άραγε προσχωρήσει κατά τα φοιτητικά του χρόνια στο κομμουνιστικό κόμμα; Οποσδήποτε όλα συντείνουν στο να καταλήξει κανείς στο συμπέρασμα ότι τα ενδιαφέροντά του και οι ευαισθησίες του τον ωθούσαν προς την υπεράσπιση των καταπιεσμένων. Δεν ξέρουμε αν ο πατέρας του ήταν ήδη νεκρός όταν τον έστειλαν από την Αθήνα στην Πάτρα για να οργανώσει την αντίσταση. Εκεί συνελήφθη και βασανίστηκε σκληρά. Καταδικασμένος σε θάνατο οφείλει τη σωτηρία του στην άφιξη των Ιταλών, όπως μας αφηγήθηκε ένας σύντροφός του.

Εκ νέου συλλαμβάνεται από την Γκεστάπο κατά τη διάρκεια μιας αποστολής στον Πύργο. Από τότε άρχισε γι' αυτόν μια μακρόχρονη περίοδος κατά την οποία βρισκόταν από φυλακή σε φυλακή, παγιδευμένος από τις απαιτήσεις, συχνά ασυμβίβαστες, της «Κομματικής Ηγεσίας». Η μητέρα του τον υποστηρίζει στον αγώνα του. Δυστυχώς, παρά τις πολλές συζητήσεις που είχα με τους συντρόφους του εκείνων

των άτυχων χρόνων, δεν κατόρθωσα να κατατάξω χρονολογικά με ακρίβεια όλα αυτά τα γεγονότα. Ο ίδιος, βέβαια, συχνά μιλούσε γι' αυτά τα χρόνια, φέρνοντας στη μνήμη του κάποιο συγκεκριμένο περιστατικό, αλλά ποτέ δεν έκανε μια συγκροτημένη στο σύνολό της αφήγηση.

Το 1945 δεν υπήρξε για τους Έλληνες αντιστασιακούς μια πραγματική απελευθέρωση. Νικήτρια των Γερμανών η αντίσταση υπέκυψε στις αποφάσεις των συμμάχων. Ακολουθεί ο εμφύλιος πόλεμος. Ο Αντώνης βρισκόταν στα Βούλα στον Πειραιά, τον Ιούνιο του 1955, αλλά δε συμμετείχε στη «μεγάλη απόδραση», γιατί επρόκειτο να αφηθεί ελεύθερος οριστικά το 1957.

Κατά τη μακρά αυτή χρονική περίοδο η μητέρα του τον βοήθησε στηρίζοντάς τον συνεχώς. Του έδωσε θάρρος για να αντισταθεί και χωρίς αμφιβολία οφείλει την επιβίωσή του στη μεγάλη της αφοσίωση.

Μετά την αποφυλάκισή του επιστρέφει στις σπουδές του, τις οποίες, άλλωστε, δεν είχε τελείως εγκαταλείψει, παρά τις καθυστερήσεις που του επέβαλαν οι δυσκολίες κατά τα χρόνια της φυλάκισης. Είχε μάλιστα συγγράψει ένα δοκίμιο για το Θουκυδίδη, το οποίο του το κατάσχεσαν.

Τέλος, τον Ιούνιο του 1960 πήρε το πτυχίο της Νομικής Σχολικής Αθηνών, στη συνέχεια έγινε δικηγόρος και άνοιξε γραφείο στην οδό Ακαδημίας. Αλλά ο καιρός της ανακωχής υπήρξε σύντομος. Τον Απρίλιο του 1967, όταν έγινε το πραξικόπημα των συνταγματαρχών, επειδή φοβήθηκε μήπως συλληφθεί, πήρε το δρόμο της εξορίας.

Έφτασε στο Παρίσι κατά το τέλος του Απριλίου με αρχές Μαΐου, όπου και τον υποδέχτηκε η ελληνική κοινότητα του Παρισιού. Λίγο καιρό μετά, χάρη στα δίκτυα των φιλελληνικών και διεθνών οργανώσεων για τα δικαιώματα του ανθρώπου, γνωριστήκαμε.

Το όνειρό του ήταν να γίνει καθηγητής, πράγμα που τότε φαινόταν ακατόρθωτο. Γράφτηκε στην «Alliance Française» για να τελειοποιήσει τα γαλλικά του και λίγο αργότερα υπέγραψε συμβόλαιο με το Centre National de Recherches Scientifiques (CNRS) και εκπόνησε τη διδακτορική διατριβή του· έλαβε ένα δίπλωμα στο κοινοτικό δίκαιο με μια εργασία, αν θυμάμαι καλά, για τη Χιλή. Προς στιγμή αγγίξαμε το όνειρο για μια μόνιμη θέση στο CNRS, αλλά, αλίμονο, τα πολιτικά μέσα έπαιξαν το ρόλο τους και προκρίθηκε κάποιος άλλος.

Με την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα επιστρέφει στην Αθήνα, όπου, βέβαια, δε γνωρίζει αν θα επιτύχει μια θέση επάξια

των ακαδημαϊκών τίτλων του.

Για πολλά και δύσκολα χρόνια, διεξάγει ένα νέο αγώνα, αποφασισμένος αυτή τη φορά να πραγματοποιήσει το όνειρο που δεν του φαίνεται πια αδύνατο. Τελικά, εκλέγεται καθηγητής στην Πάντειο Σχολή Πολιτικών Επιστημών, όπου βρίσκει ένα περιβάλλον φιλικό και ενθαρρυντικό και προσφέρει στο Πανεπιστήμιο και στους φοιτητές του τον καλύτερο εαυτό του. Η πανεπιστημιακή καριέρα του είναι γνωστή.

Δυστυχώς, ενώ με τη συνταξιοδότησή του ήταν όλο σχέδια για επιστημονική ενασχόληση, τον τάραξαν τα εξωτερικά γεγονότα. Είδε χωρίς να μπορεί να κάνει τίποτε, να χάνονται σε ένα τραγικό χάος όλα αυτά για τα οποία είχε προσφέρει τη νεότητά του και που αποτελούσαν το πνευματικό πρόγραμμά του.

Απογοήτευση αισθάνθηκε, επίσης, όταν μια πρωτοποριακή εργασία, στην οποία, ξεκινώντας από τη μελέτη της μεταρρύθμισης του Κλεισθένη, επικεντρώνει την προσοχή στην κοινωνική και πολιτική σημασία της έννοιας του πολίτη, τη στιγμή που αυτή απειλείται -θέμα για το οποίο σήμερα γίνονται πολλές μελέτες- δεν έγινε την εποχή εκείνη κατανοητή και αποδεκτή.

Άφησε την αρρώστια να τον κυριεύσει χωρίς να αντισταθεί. Η ζωή του δεν είχε πλέον νόημα και αρνήθηκε να ζήσει άλλο πεθαίνοντας στις 25 Νοεμβρίου 1993. Η επιθυμία του ήταν να καεί η σορός του και η στάχτη να διασκορπιστεί σε μια περιοχή που είχε παραμείνει σχεδόν παρθένα, στο σπίτι μας στη Βρετάνη, που τόσο είχε αγαπήσει.

Αυτό και έγινε.

Louise Bailly- Αντωνακοπούλου
Παρίσι, Ιούνιος 1996